

Μίμης Ανδρουλάκης

Στέλεχος της Αριστεράς, συγγραφέας

Η προδοσία και το πρώτο πρωινό της Ελευθερίας

Δύο απόσπασματα από το βιβλίο του ΜΙΜΗ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗ «Πριν σβήσουν τα φώτα» (εκδόσεις Πατάκη, 2022).

— αναβλέπω τον εαυτό μου
 — κάθε βράδυ σκυμμένο στο
 — ραδιόφωνο, να διορθώνω
 — τα παράσιτα στο «BBC» για
 τα κυπριακά γεγονότα. Από τα μέσα του Ιούνη η σύγκρουση Μακαρίου - χούντας του Ιωαννίδη έγινε ανοιχτή, απροκάλυπτη. Στα διπλωματικά γραφεία ανά τον κόσμο δεν υπήρχε αμφιβολία: «Ο Κίσιγκερ στην Ουάσινγκτον, ο Ιωαννίδης στην Αθήνα κι ο Ετσεβίτ στην Αγκυρα, πάει ο Μακάριος». Πραξικόπημα στην Κύπρο ίσον εισβολή της Τουρκίας. Κοινός τόπος των πάντων. Ο μηχανισμός της τυπικής και άτυπης συμπαιγνίας είχε στηθεί. (...) Δεν θέλω να περιγράψω τα αισθήματά μου εκείνη τη μέρα, 15 Ιούλη. Ανήκαν στο παράλογο και στο ιερό. Αν είχα εκρηκτικά μεγάλης ισχύος, θα τα ζωόμουν για να ανατινάξω τους εθνοπροδότες «ενωτικούς» στο Πεντάγωνο. Αμεσα, δίχως να υπολογίσω κομματικές δεσμεύσεις κι αριστερά ιδεολογήματα, δανείστηκα χρήματα να προλάβω να κατέβω στην Κρήτη με την «Ολυμπική». Εν θερμώ, ανοιχτά, χωρίς κανένα μέτρο προφύλαξης. Στο Ελληνικό, μετά το τοσκ, στην έξοδο για την επιβίβαση με προσεγγίζουν, χαμηλόφωνα, δύο της ασφάλειας αεροδρομίου. Εβαλα τις φωνές: «Αντε καθείτε, πάω να καταταγώ». Ο κόσμος στην ουρά μου συμπαραστάθηκε. Ένας γέρος με γένια βροντοφώναξε: «Ντροπή σας, προδότες!» Τα 'χασαν. Εφυ-

γαν, υποτίθεται να ενημερώσουν την προϊστάμενη αρχή τους. Είχαν παραλύσει. Στην πτήση αρκετοί συνεπιβάτες καταριούνται φωναχτά τους προδότες. Στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου είχαν ειδοποιηθεί, πήγαν να με πλαισιώσουν στην έξοδο, ο κόσμος είχε αγριέψει κι απόμειναν να με κοιτάζουν μ' απορία κι αμηχανία. Κατέβαινα με ασαφείς προσδοκίες για λαϊκή εξέγερση. Επανάληψη του βενιζελικού Κινήματος «Εθνικής Αμυνας». Σχηματισμό κυβέρνησης τύπου Θεσσαλονίκης και γενική επιστράτευση για την υπεράσπιση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τώρα έβλεπα με τα ίδια μου τα μάτια τη χούντα να καταρρέει.

(...) Την Τρίτη (23 Ιουλίου '74) το πρωί, ο γνωστός μας από την Καβάλα συνταγματάρχης Μπραβιάκος, τοποτηρητής του

B Υποδεχθήκαμε διαδοχικά τους φυλακισμένους συντρόφους, τους εξόριστους, τους αυτοεξόριστους, τον Μίκη, τη Μελίνα, τον Νίκο Κούνδουρο, τον Χαρίλαο Φλωράκη, και τέλος τον Ανδρέα Παπανδρέου...

Ιωαννίδη πρώτα στο γραφείο του Παπαδόπουλου κι ύστερα στο προέδρου, στρατηγού Γκιζίκη, άρχισε να καλεί τους πολιτικούς αρχηγούς στο Προεδρικό Μέγαρο. Επί τριήμερο είχε καταφέρει να απομονώσει τον στρατηγό μαζί με τα άλλα πρωτοπαλίκαρα του Ιωαννίδη. Το ενδιαφέρον είναι ότι κάλεσε τους πολιτικούς αρχηγούς μέσω των προσώπων που είχαν παρακολουθήσει τις τηλεφωνικές τους επικοινωνίες μ' αυτούς. Και στη συνέχεια, ο Μπραβιάκος θα πάρει μέρος ως γραμματέας(!) στην κρίσιμη σύσκεψη του Γκιζίκη και των αρχηγών των Ενόπλων Δυνάμεων με τους κορυφαίους πολιτικούς.

Το βράδυ της Τρίτης προς Τετάρτη, 23 προς 24 Ιουλίου, οι Αθηναίοι ξεχύθηκαν στους δρόμους. Η μεγάλη γιορτή της Ελευθερίας. Στο Σύνταγμα, έξω από τη «Μεγάλη Βρετανία», είδα τον Ηλία Ηλιού και του ουστήθηκα. Προσπαθούσε να δείξει ότι μετέχει με θερμή στην αναδυόμενη εθνική ενότητα. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, που θα ορκιστεί το κάραμα από τον αρχιεπίσκοπο Σεραφείμ - συμμαθητή του Χαρίλαου στην Καρδίτσα -, ενώπιον του Γκιζίκη, θα αποκλείσει τον οεβαστό και σόφρονα Ηλία από την κυβέρνηση και την Αριστερά από την εθνική ενότητα! Συμμετείχαμε ολόψυχα σ' αυτό το νυκτερινό πανηγύρι της Δημοκρατίας.

Μετά την ορκωμοσία του Καραμανλή γύρισα με τα πόδια από το Σύνταγμα στα Κάτω Πατήσια, μελετώντας τα ευτυχισμένα πρόσωπα των ανθρώπων, ιδιαίτερα ενός ωραίου νεαρού ζευγαριού που ακολουθούσε την ίδια διαδρομή μέχρι την Πλατεία Κολιάτσου. Πέταξαν σαν να απελευθερώθηκαν από ένα μεγάλο βάρος και σιδερένιες αλυσίδες. Κι όμως όταν έπιασα κουβέντα μαζί τους, κατάλαβα ότι στη χούντα πέρασαν ιδιωτικά τα καλύτερά τους χρόνια, απόλαυσαν τον έρωτά τους, δεν κατέβηκαν ούτε στο «Πολυτεχνείο», αλλά άκουγαν τον «Ελεύθερο Ραδιοσταθμό των Ελευθέρων Ελλήνων». Περπατούσα μες στο ξημέρωμα κι η αρχική μου χαρά έγινε κάτι άλλο.

Ο Φόβος της Ελευθερίας; Η Αγωνία των επιλογών; Η χούντα είχε απλοποιήσει τη ζωή και τον αγώνα μας. Εξαφάνισε τα διλήμματα. Εβαλε στην κατάψυξη τα μεγάλα και μικρά αναπάντητα ερωτήματα. Τώρα επιστρέφουν σαν ανεμοστρόβιλος. Ποια Ελλάδα; Ποια Αριστερά; Πού είναι η Νέα Ελληνική Αριστερά που ονειρευόμουν όταν πρωτοπάτησα το πόδι μου στην Αθήνα; Κι εγώ ποιον δρόμο θα τραβήξω; Να ολοκληρώσω τις σπουδές μου με τη διπλωματική εργασία και να ακολουθήσω το επάγγελμα του μηχανικού; Να επιστρέψω και να εργαστώ στην Κρήτη; Να ακολουθήσω τον δρόμο της επιστήμης, το βαθύτερο αποθνήσκον μου; Να φύγω, δηλαδή, εντέλει έξω με κάποια υποτροφία; Της «θεωρίας» και της συγγραφής; Της πολιτικής με άλλα μέσα; Η Δημοκρατία κάνει συγκεχυμένο το άμεσο μέλλον. Στη χούντα, αντίθετα, υπήρχε ένας διαυγής στόχος: η ανατροπή

της. Αυτό το όμορφο καλοκαιρινό πρωινό, το πρώτο της Ελευθερίας, μια λεπτή ομίχλη απλωνόταν στα μάτια μου κι έπρεπε να τη διαλύσω, να δω τη μορφή της νέας φάσης της ζωής μου. Μ' αυτές τις ανουχίες έπεσα για ύπνο στις επιτά το πρωί της 24ης Ιουλίου του 1974, τέσσερις ακριβώς μήνες πριν μπω στα 23 μου χρόνια, μα δεν πρόλαβα ούτε να κοιμηθώ, ούτε να οκεφτώ.

Μια ώρα μετά κτυπούσε επίμονα το κουδούνι. Δεν ήταν ο γαλατάς, αλλά το Κόμμα! Στις δέκα στο λογιστικό γραφείο του Κώστα Τριανταφύλλου, όχι του φίλου μου από το Πολυτεχνείο, αλλά ενός βετεράνου, θείου της Σώτης Τριανταφύλλου, θα γινόταν σύσκεψη μερικών μη φυλακισμένων στελεχών για την άμεση έκδοση «πλατιάς» εφημερίδας της Αριστεράς. Την ονομάσαμε Νέα Ελλάδα. Εκεί θα αφοσιωθώ τις πρώτες μέρες μετά την πτώση της δικτατορίας. Διευθυντής ο γερο-Σίμος. Θα

«προσλάβω» και τον «σύνδεσμό» μου με τον Μίκη στο Παρίσι, τον δημοσιογράφο Γιώργο Γάτο, υπεύθυνο του Γραφείου Τύπου του, της Νέας Αριστεράς, μαζί με τον Θόδωρο Παγκαλο, παλιό στέλεχος των «Λαμπράκηδων», εγγονό του στρατηγού-δικτάτορα. Στον Γιώργο έδωσα τα στοιχεία για να γράψει το πρώτο βιβλίο-χρονικό για το «Πολυτεχνείο '73». Υποδεχθήκαμε διαδοχικά τους φυλακισμένους συντρόφους, τους εξόριστους, τους αυτοεξόριστους, τον Μίκη, τη Μελίνα, τον Νίκο Κούνδουρο, τον Χαρίλαο Φλωράκη, και τέλος τον Ανδρέα Παπανδρέου... Ένα μεγάλο δεύτερο κύμα ήρθε και μας πήρε πολύ μακριά. Δεν είμαστε, όπως νομίζουμε, πρωταγωνιστές της ζωής μας. Νιώθαμε ελεύθεροι να ορίσουμε τον δρόμο μας, αλλά σε συνθήκες, περιστάσεις και σχέσεις που δεν εξαρτώνται αποκλειστικά από μας. Το τυχαίο παίζει κι αυτό τον ρόλο του.

←
Πανηγυρισμοί για την
πτώση της χούντας

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΒΗΜΑΤΟΣ - ΝΕΝΗ / Η ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ